

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
1x " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 " "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišni
št. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Nove premembe pri političnih vradih.

Ni še dolgo tega, kar so se za politične
posle ustanovila sedanja okrajna glavarstva, ki
pa za ljudstvo niso posebno vgodna. Ker so
okrajji jako razširjeni, imajo namreč nekteri
ljudje do okrajnega glavarstva jako daleč in
vsaka malenkost, ki se mora rešiti pri okraj-
nem glavarstvu, stane jih veliko časa in de-
narja. Pa tudi gledé poslovanja reč ni tako
lahka, kakor si jo domišljujejo njeni vstanov-
vitelji. Ker se namreč delokrog političnih vradov
čedalje bolj razširja in človek brez njihovega
dovoljenja že skoraj ne sme ganiti ne roke
ne noge, nakupičilo se je toliko posla, da mu
sedanja okrajna glavarstva ne morejo kaj.
Zlasti je javna varnost v večih okrajjih jako
pomankljiva, kar bi se dalo odpraviti, če bi
se politični vradniki tako razdelili, da bi ne
bivali vsi pri okrajnem glavarstvu. To je po-
slanca Göllichera in tovariše njegove pripravilo,
da so v državnem zboru stavit predlog, da
naj vlada k dosedanji postavi (od 19. maja
1868) osnuje nekatere dostavke in jih zbornici
predloži v pretres. Nadejajo se, da bodo potem
tudi deželni zbori v marsikteri zadevi preme-
nili občinski red, zlasti nekatere okrajno-poli-
cijske določbe, vsled kterih jim bode mogoče
bolje skrbeti za varnost življenja in posestva.

Ta predlog se je v državnem zboru ob-
ravnaval 11. t. m. in mnogo poslancev se je
oglasilo za besedo; a ker tej žalostni prikazni
niso šli do korenine, tudi niso mogli nasveto-
vati pravih pripomočkov, po kterih bi se od-
pravila. Baron Zchok je trdil, da omenjena
nezgoda pride od tod, ker sta državna- in
samouprava ločeni in méni, da bode bolje, če
se v vsakem sodnijskem okraju ustanovi nekaka
upravna vradnja, ki bi imela namesto srenj

skrbeti za krajno policijo in opravljati tudi
posle dosedanjih političnih vradov in notari-
jotov. Skupščina veljavnih mož bi vse potreb-
ščine pretresala, na čelu pa naj bi jej bil od
vlade postavljen in plačevan oskrbnik, ki bi
bil nekak srednik med vlado in občinstvom.
Sedanje občine naj bi ostale pa oskrbovale le
občinsko premoženje. Giskra pravi, da to bi
zmešnjavo še bolj pomnožilo, grofu Thurnu
pa se najboljše zdi, da bi se zopet ustanovili
komisarji, kakoršni so bili pred l. 1850.

Edino pravo je, kakor vselej, zadel naš
vrli Herman, ki je v izvrstnem svojem go-
voru dokazoval, da vir vseh teh neprilicnosti
je državna centralizacija in da toliko časa ne
bo bolje, dokler se deželam ne dovoli, da za-
deve svoje opravljajo same. Upamo, da bral-
cem svojim, zlasti tistim, ki nemški ne umejo,
vstrežemo, ako jim podamo jedrnat govor
Hermanov:

„Jaz ne zagovarjam in ne zahtevam državne
pomoči, kakor moja predgovornika, ampak
lastno delovanje dežel in bodem tedaj prišel
do vse drugačnih sklepov in nasledkov. Ne-
preocenljiv dar za svobodoljubne državljane.
pravijo, je samovlada; pa s to pohvalo avto-
nomije bi se le strinjal, če bi se ne zahtevalo,
da naj kmet opravlja posel vradnikov, ampak
če bi se šlo nekoliko dalje, da naj se dežele
vladajo same. Državi gospodstvo, deže-
lam pa samovlada, to zahtevata red in
pravica. O politični upravi dežel in o vrav-
nanji njihovih gospodk bi prav za prav ne bilo
treba tukaj govoriti, ker one po pravici niso
zadeve državne, ampak deželne. Država tudi
ni zmožna koristno premeniti politične uprave,
in je brez sile tudi ne more, ker se po svojih
enoličnih postavah ne more ozirati na razne
zadeve raznih dežel, in ker bi se morale vsled
te premembe ob enem premeniti prenaoge

občinske in druge od deželnih zborov sklenjene
postave, kterih pa deželni zbori ne bodo spre-
menili, da bi država še bolj centralizirala. Ni
tedaj pričakovati, da bi deželni zbori nasveto-
vanim političnim ekspozituram, dokler so one
državne gosposke, izdali deželno avtonomijo,
kakor predlog hoče. Ni potreba, da bi se dr-
žava vtikala; potrebno pa je, da država sebe
in svojo sistemo popravi, in deželam prepusti,
da se po svojih okolščinah in zadevah vrav-
najo in živé po svoje.

Vspreh njene uprave je premajhen, da bi
dežele še za naprej in za vselej svojo osodo
pustile v njenih rokah; država je brez pravega
pooblastila dosedaj oskrbovala kraljestva in
dežele, ter brez vednosti deželnih zborov in
za njihovimi hrbti drago osnovo za osnovo
vpeljevala in naposled nič drugzega ne dosegla,
kakor upravno zmešnjavo, strašanski kup go-
spok in postav, in bode število spridenih
svojih poskušenj gotovo pomnožila, če zopet
organizira.

Državi se imamo zahvaliti za vničenje ob-
čin po deželah (veselost) in za javno nevar-
nost, za drago zmešnjavo v ljudskem šolstvu
in za popačenje nrvnosti, za skaljeni verski
in narodni mir. Kratko, za svoj gospodarski
in nrvni zakod se imajo dežele edino le za-
hvaliti državi, dunajskemu vladanju, tako da
se sme po pravici reči, da vse naše trpljenje
prihaja le z Dunaja. (Veselost na levi.)

Vrh tega pa države, ki se v vse vtika,
pa tudi vse spridi, prav za prav še ni. Mi
nimamo nobene avstrijske države, ampak le
zvezo posameznih držav, cesarstvo. Vsaj po-
znate pismo, po kterem so se dežele habs-
burške zedinile v eno celoto in v kterem je
vedno le govorjenje o državah avstrijskih. Na
kaj se opirajo vladarske pravice dinastije, če
ne na dvestransko pogodbo, ki se pragmatična

Vzor pravega katolika in rodoljuba.

X.

Zapuščale so ga že polagoma telesne in
duševne moči. K temu doživel je še veliko
žalost: videti svoje prijatelje in privrženike
se v dva nasprotna tabora deliti, in kar ga
je še hujše žalilo, bila je strašna lakota, ki
je razsajala po celej deželi. Da poprosi vlado
nujne podpore, poda se dne 26. januarija 1847
v parlament. Bilo mu ni odločeno, da se po-
vrne srečno v svojo domovino. Vse njegovo
prizadevanje, da bi vlada 16 milijonov poso-
dila irskim železniškim društvom, in tako
ubogim k zaslužku pripomagala, bilo je za-
stonj. Kmalu potem raznesla se je po Lon-
donu novica: O'Connell je umrl. Ni še bil
celo mrtev, a bolehal je nevarno, in je bil
celo potr. Zdravniki so mu svetovali, naj se
preseli v južne kraje. Želel je sam prsrčno:
potovati v sredino katoliškega sveta. V Rimu,

pri nogah sv. Očeta, še le pred kratkim izvo-
ljenega Pija IX. upal je skleniti svoje življenje,
ktero je bilo neprenehoma službi katoliške
cerkve posvečeno. Zapustil je 21. marcija An-
glijjo in odveslal na Francosko. Povsodi je
bil navdušeno in sijajno sprejet. Montalem-
bert ga je v Parizu v pričó tamošnjih katoli-
kov tako le nagovoril:

„Vaša slava ni le irska, nego katoliška.
Kjerkoli počenjajo katoliki: vaditi se v držav-
ljanskih krepostih in posvečevati se boju za
državljanske pravice, to je vaše delo. Kjerkoli
se osvobodí sveta vera sužnosti, v ktero jo
je vrsta mnogih rodov postavila, tam se ima
razve Boga Vam zahvaliti. Naj Vas ta misel
okrepča, oživi v bolezní, tolaži v žalostí, ki
sedaj vaše domoljubno srce premaguje. Srčne
želje francoskih katolikov Vas spremljajo na
Vašem potovanji v Rim. Na dan Vašega pri-
hoda do Pija IX., na dan, ko bode naj večí
in naj slavnejši katolik našega časa pred no-
gami papeževimi klečal, ki vzbuja naj sijaj-

nejše čase svete cerkve v našem spominu —
na ta dan bode v istini znamenit trenutek na-
stopil v zgodovini našega časa. Ako ima v
tem trenutku naj višega vzradovanja Vaše srce
še kakšen prostor za misel razve Rima in Irske,
potem spominjajte se nas; ljubezen, spošto-
vanje in vdanost francoskih katolikov do po-
glavarja sv. cerkve ne morejo nikakor bolje
izražena biti, nego z ustmi katoliškega osvob-
ditelja Irske.“ O'Connell je ginjen odgo-
voril: „Bolezen in ginljivost mi zapirate usta.
Ni mi mogoče izraziti, kar čutim; a ravno
kar slišane besede smatram kot edno naj zna-
menitejših dejanj svojega življenja.“

Prihajalo mu je vedno hujše. Hodil je
počasi in omahovaje. Lice je vpadlo; oči so
bile z neizrečeno žalostjo napolnjene. Glava
je visela na prsi, in prejšnja njegova veličastna
postava je bila sedaj porušena podrtina. Rekel
je sam: „Jaz sem samo še senca tega, kar sem
bil in jedva poznam sebe samega.“ Dne 6.
maja dospel je v Genuo. Tukaj mu je neko-

sankcija imenuje in ki varstvo daje tudi pravicam deželnim. Okolšine v Avstriji so tako posebne, da bi se n. pr. dinastija odpovedala pravice do vladarstva, če bi te pogodbe ne držala. Pa ker to na Dunaju prezirajo in se vedno kot država obnašajo ter ne morejo opustiti, da bi dežel in narodov ne gnjedli in po svoji samopridni misli ne obračali, gre vse navskriž; od tod zmešnjava v državi in deželah.

Če se pa že o državi govori, bi človek mislil, da narodi in dežele skupaj so država, a o tej državi je le takrat govorjenje, kadar je treba dajati in delati. Na Dunaju se je nekaj osnovalo, kar se v nasprotju z uno skupnino vede kot država in to skupnino rabi le kot vladni material in molzno kravo, namreč dunajska birokracija s svojimi namečki. Če se pa pomisli, kakšne ljudi so nam razna meščanska ministerstva v dunajske kancelije pripravili, ktera ministerstva, in s kakšnimi lastnostmi, nameni in po kakšnem življenju so nam jih vrinili, se pač tudi od te strani lahko ume nevolja dežel, ki nočejo, da bi jih taka država vodila in po ministerskih ukazih in vradnikih v podobi odvisnih namestnikov na vaju imela. To nenaravno razmero med državo in deželami še bolj nestrpljivo in samovlado dežel še bolj potrebno dela duh, v katerem se država vlada in oskrbuje. Dobro bo, da si tega duha dunajske države nekoliko bolj natanko ogledamo.

Predsednik: G. govornika prosim, da naj bolj spoštljivo govori o monarhiji, državi in vladi kakor doslej. Jaz ne poznam nobene dunajske države, ampak le državo avstrijsko-ogersko. To prosim, imejte pred očmi. (Dobro na levi in v središču.)

Herman nadaljuje: In jaz prosim dovoljenja, da smem za dažele in države zahtevati ravno tako spoštovanje. Rekel sem, da si je treba bolj natanko ogledati tega duha, in razvidili bomo, da ni dober, ampak sovražen duh, ki ga je centralistična sistema rodila in ki zopet to sistemo podpira. Prepričan sem, da na državo nima nobenega vpliva in nič ne pomaga nanj kazati; ta prepričan je sad dunajske politike, ki neslogo seje med državo in dežele, med sosedi in sosedi v vsaki deželi posebej. (Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. novembra.

Avstrijske dežele.

V državnem zboru so včeraj nadaljevali razpravo o preuredbi političnih vrstov. Zoper odsek predlog sta se oglasila k

liko odleglo. Ali že tretji dan občutil je ne navadne bolečine. Dne 16. maja ob dveh zjutra preskrbel mu je njegov duhovnik Dr. Miley sprejem sv. zakramentov za umirajoče. Osem in osemdesetletni nadškof Genueski je sam prinesel v temni noči naj svetejši zakrament visokemu bolniku. Božje volji popolnoma vdan, prejel je ponižno in pobožno poslednjo popotnico. Sedaj se je vmiril in vedno molil. Sladko ime Jezus, nekatere psalme in „Memorare“ (spomni se o usmiljena Devica M. . .) sv. Bernarda ponavljal je neprenehoma. „Priprava za smrt“ sv. Alfonza Liguorija je bila zadnja knjiga, katero je čital; našli so jo pri njem že jako obnošeno, kar svedoči, da jo je pogosto rabil. Umrl je še ta dan ob desetih zvečer. Smrt je bila mirna in pokojna. Izdihnil je svojo blago dušo, klicaje ime svojega odrešitelja, svoje ljube M. D. Marije, pri kateri je iskal v vseh svojih stiskah in težavah pomoči in zavetja.

Noč in dan molilo je verno ljudstvo pri

besedi tudi grof Hohenwart in Groholski. — V budgetnem odseku je Giskra ministra Lasserja interpeliral o dalmatinskem namestniku, baronu Rodiču. Lasser je odgovoril, da pozna barona že od l. 1848 sim, ko je bil zaupni mož Jelačićev, o katerem je pa znano, da je bil vedno zvest cesarju in državi. Minister zahteva dokazov, da je Rodič med tem spremenil svoja načela. Rodič je star državni služabnik, odlikovan s Terezijinim križem in se je vdeležil mnogo bitev. Z razporom med deželnim glavarjem in deželnim odborom Rodič ni v nobeni zvezi, tudi si vedno prizadeva osnovati nekako sredno avstrijsko stranko. Tudi je njegovo delo, da se dalmatinski poslanci vdeležujejo državnega zbora. Da je Rodič po duhu Slovan, to minister vé, ali tega mu nihče ne sme očitati.

Grof Andrassy je med potjo, ko je šel k pogrebu svoje matere, v Budapešti zbolel in popotovanje svoje vstavil.

Ogerski proračun za l. 1877 ni bolji od našega; primanjkovalo bode 17,349.753 gl. Poravnali ga bodo z novimi rentnimi in železniškimi obligacijami. Če se obrestih teh obligacij prištejejo k gori omenjeni svoti, bode Madjarom primanjkovalo 18,649.753 gl. In pri toliki revščini hočejo Madjari še vojsko pričeti z Rusom? „N. fr. Pr.“ namreč objavlja neko poročilo o sedanjem političnem stanju v Budapešti, kjer očitno govore, da se hočejo nad Rusi maščevati zaradi Vilagoša!

Vnanje države.

Na bojišču sicer mirujejo, a skoro po vsih deželah delajo velikanske priprave za vojsko, zlasti na Ruskem in Angleškem, kjer oddelek armade že stoji pripravljen za odhod, samo se še ne vé, kam. Ladije, ki prepeljujejo vojake v Indijo in nazaj, in na ktere gre za silo več ko 1200 mož, dobile so povelje čakati, in tudi privatnih ladij je vlada mnogo najela za prepeljevanje vojaštvu potrebnih reči. Misli se, da bodo te ladije odjadrale, če Rusi prestopijo mejo turško. Angleži nameravajo tudi posesti sueški rov, če se prične vojska, in so to nalogo neki izročili gibraltarskemu guvernerju, generalu Napieru. Tudi Turčija se pripravlja na boj in pomnožuje vojno svojo ob Donavi. Podpora angleška daja ji nov pogum. Italija pa se hoče te prilike poslužiti, da si prisvoji deželo tuniško na severnem pomorju afrikanskem. Pravijo, da se je v ta namen že dogovorila z Nemčijo in Rusijo.

Iz Srbije se naznanja, da je Černajev svoj odhod iz Belgrada odložil in da se bosta

njegovem mrtvaškem odru; kajti katoliška cerkva še v smrti ne zapusti svojih.

Poslednja O'Connellova želja je bila, da počiva njegovo srce v Rimu, truplo pa na Irskem. Ta oporoka znači popolnoma pravega moža. O'Connell je gotovo ljubil tako priručno, tako gorko svojo domovino, kakor jo le more ljubiti kako mlado, navdušeno, domišljivo irsko srce. Prenašal je žalost in veselje s svojimi rojaki, priboril jim svete pravice povzdignil jih na visočino človeka vrednega stanja. In vendar — moje srce v Rim. Ta želja tako lepo razodeva, kako soditi o razmerji katolika do cerkve in domovine, do pozemeljske in nebeške domovine. —

V dragocenej urni shranjeno srce velikega Irca nesla sta sin Daniel in Dr. Miley v Rim. Ko se predstavita sv. Očetu Piju IX., vsklikne ta ginljivo: „Ker nisem bil tako srečen, da bi smel objeti junaka katoliške cerkve, naj saj njegovega sina objamem. Z naj večim sočutjem sem čital poročilo o njegovih poslednjih

osnovala dva batalijona ruskih prostovoljcev, eden v Belgradu, eden pa v Semenderevem. — Za bosenske in hercegovinske begunce začeli so se nabirati mili darovi. Manchesterski odbor po celi deželi zanje napravlja stanovišča: kraljevičina princesinja laška je tudi obljubila zdatne podpore, grofinja Fornini pa je osnovala za nje posebno kuhinjo, ter je za ta namen dobila iz Anglije in Amerike 60.000 gl.

Na Ruskem zbudil je govor carov veliko radost in vsi stanovi brez razločka naznanjajo, da hočejo za čast in korist rusko žrtvovati vse, kar le morejo. — Za najvišjega poveljnika vse ruske vojske, ki ima marširati na Turško, bode bojda imenovan veliki knez Nikolaj Nikolajevič. Kakor piše „N. fr. Pr.“, dobila so železniška vodstva povelje, da od 14. t. m. ne smejo prevaževati in sprejemati privatnega blaga, ker se bodo železnice potrebovale za vojaške reči.

Italijansko ministerstvo je pri novih volitvah dobilo zdatno večino za svojo stranko. Kar je Antonelli umrl, začeli so zopet pretresati, kaj se ima zgoditi, če papež umró. A zdaj so, hvala Bogu, še zdravi in za svojo starost krepki, zato o dotičnih namehah vlade italijanske molčimo.

Izvirni dopisi.

Iz Kostanjevice, 14. novembra. (Letina. Volkovi. Poprave. Šola.) Dolgo že ni bilo iz našega kraja čitati nikakega dopisa v „Slovenca“. Čudo ni; kajti posebnega naznaniti ni mogoče, navadnih reči pripovedovati ni zanimivo, in če so še celó bolj žalostne nego vesele, tudi ni prijetno. In tako je pri nas: vse po starem slabo. Gozdi se po starem pridno sekajo od gospoda kakor od kmeta; Kostanjevičani po starem napravljene prage z veseljem v Videm vozijo za jako nizko plačo, od kojih po starem nimajo nikakega dobička, vsaj gospodarstvo ga ne kaže! „Purgarji“, vsaj nekteri, po starem nemškutarijo in sploh vse po starem toži, kako se sedaj po svetu slabo godi, kako težko se bode letos živelo!

Da, težko bode življenje. Letine tako slabe že davno ni bilo, kakor je ravno sedanja. Ne z eno rečjo se ne moremo prav posebno pohvaliti. Strni, — rži in pšenice — ni polovico lanske, vina ima jako veliko, kdor ga je pridelal pol manj nego lani, večidel moramo zadovoljni biti s tretjino, nekteri, kojih vinogradi so nizko pri dolinah, ga pa tudi petine navadnega pridelka niso dobili. Druzega sadja je jako malo, ajda je slaba; pa kaj bi govoril,

trenutkih; njegova smrt bila je prav istinito od Boga blagoslovljena.“

V cerkvi sv. Andreja opravljale so se mrtvaške molitve za ranjkega. Stene so bile krasno okinčane. Kako je sodil Rim o njem, kažejo nam napisi, ki so se lesketali raz zida. Bilo je čitati: „Prišlo je tedaj vpitje Izraelovih otrok do mene in videl sem jih stisko, s katero jih zatirajo Egipčani. Pa pridi, in poslali te bom k Faraonu, da pelješ moje ljudstvo, Izraelove otroke iz Egipta.“ (2 Mos. 3, 9. 10) „Dal mu je Bog modrost in prav obilno razumnost in razširjeno srce kakor pesek, ki je ob bregu morja“ (3 Kralj. 4, 29.) „S pravičnostjo sem bil oblečen in kakor s plajščem in vencem oblačil sem se s svojo pravico. Slepemu sem bil oko, in kruljevemu noga.“ (Job. 29, 14. 15.) In še veliko družih primernih izrekov.

(Dalje sledi.)

vse, vse je slabo. Res, gospod Bog, kakor mi je nedavno pripovedoval neki kmetič, je meril letos mesto na bokale le po novih „litrih“ in „pollitrih“. Kaj se hoče, potrpeti bode treba, Bog bo že pomagal.

Straši nas prav posebno tudi to, da je tako zgodaj mrz nastopil in sneg pobelil. Če Gospod ne pošlje kmalo zopet ali vsaj zgodaj spomladi gorkega vremena, ne vem, kaj bode za naše blago. Dve leti zapored je bilo treba krmo kupovati in sicer jako drago; ako bode letos zopet taka, bomo čisto omagali.

Mraz in sneg sta nam pa tudi prinesla jako neprijetnih gostov, požrešnih volkov! Tu okoli nas se jih že dolgo ni toliko klatilo, kakor letos. Na stojanskem vrhu Križevske fare so raztrgali požeruhi necega konja in odnesli dokaj druge živali, na Vodenicah necega prešiča itd. A na tem poslednjem kraju jo je eden skupil: ustrelil ga je kmečki fant A. Colarič. Mrcina, kojega je srečni strelec takoj odpeljal v Krško, da dobi postavno nagrado, je bil jako velik. — Ljudje pravijo, da bode veliko snega, ker so se tako zgodaj in v tolikem številu priklatili volkovi.

Še kaj. Kostanjevičani smo jeli tudi zidati. Mesar Bučar je podrl svojo hišo ter sozidal novo, veliko, v resnici jako lepo. Pri farni cerkvi smo zvonik ne le prekrili, ampak popolnoma predelali. Mestna podružnica je nekaj let zdihovala po svojem patronu sv. Miklavžu, ki je zarad grdih in podrtih oltarjev moral bežati v farno cerkev sv. Jakoba, ali glejte, letos smo se Kostanjevičani ohrabрили (prav za prav se imamo le enemu možu zahvaliti — Bog mu plačaj!) ter napravili krasen gotičen oltar, ki gotovo ne bo nikdar v sramoto našemu mestu.

Sedaj pa popravljamo šolo. Res, pozno je že za to delo, ali kaj se hoče, ker se je oblok v šolskem poslopju prepozno podrl, še dalj pa g. Schönwetter s svojo komisijo odlašal, namreč od 18. avgusta do začetka oktobra!

Šola in Schönwetter, no kako gre to lepo skupaj. Res, jaz se vselej spomnim na prvo besedo, ako čujem drugo in narobe. Kajti g. Schönwetter so tako skrben šolski oče, da ni mogoče popisati. Kamor stopijo, tamo bi najraje šolo videli: kjer se človeški glas čuje, bodi si še tako visoko na Gorjancih, tamo bi slišali radi tudi učitelja. Kjer je en razred, tamo morata biti dva; kjer sta dva, tje naj stopi še tretji! Glejte, kaka skrbljivost za omiko! — Pa vse to bi bilo prav in hvalevredno, da bi le ljudje mogli zmagovati stroške, ktere jim šole napravljajo! — Kostanjevičani, slišali ste zadnjič, kako lepo se vam je prigovarjalo, da si napravite še tretji razred. Ubogajte vendar, vsaj veste, da je vaše mesto veliko, in da je okrog vas kmetov veliko, da nimate kam pošiljati svojih otrok, le še en razred, potem vaši sinovi več ne bodo po Krakovem prascev pasli in vaše hčerke se bodo v žido oblačile pa glače rokovice nosile. Samo to bi vam svetoval, da poprej poprašate vse tiste, ki vam prigovarjajo razširiti šolo, koliko bodo oni dali za napravo tretjega razreda; kajti eden da lahko več, kakor vas družih 20 skupaj!

Kostanjevičani, še nekaj! Razpisana je učiteljska služba. Učitelj mora biti pa poštna duša, ako hočete, da vam otroke dobro izreja. Prosilcev bode gotovo več kakor le eden, treba bo tedaj zbirati. Nasvetoval se vam je že eden, tako sem čul, kakošen je ovi gospod, še ne vem. Pa mora že biti izvrsten, vsaj liberalnosti mu gotovo ne manjka, ker ga vam priporočajo. Če je pa vaš bodoči učitelj libe-

ralen, potem bode šlo vse izvrstno; — naj se tudi starši jokajo, naj orglje v cerkvi počivajo, naj . . . Pa kaj bi govoril! — Jaz mislim, da ste vsaj nekteri v krajnem šolskem svetu tako pametni, da ne boste hoteli kupiti mačka v žaklju, ampak da si ga bote poprej dobro ogledali in tudi drugod poprašali, je li res tak ali ne, kakor se vam popisuje. Premislite dobro, služba je zastalno razpisana, kogar si bote izvolili, tega se ne rešite lahko. Ne pozabite koristiti svoje, ne zaupajte vsacemu svojih otrok, glejte tudi na cerkev!

Z Dunaja, 12. nov. (Schillerjeva svečanost.) 10. t. m. razkrili so na Dunaji vpričo cesarja in preobilnega občinstva spominek Schillerjev. Samo po sebi se razume, da so bili ta dan vsi dunajski listi polni nemške samohvale: da je Avstrija nemška, da jej le nemška kultura življenje daje in jo vkup drži itd. Navajeni smo teh fraz že od zdavnaj, za to bi ne zgubljali o tem več besedi, ko bi ne bil pisal nekako bolj politično o tej reči „Fremdenblatt“, ki je nekako glasilo sedanje vlade. Ta list namreč tej svečanosti prisvojuje nekak kozmopolitičen, mednarodni pomen. Pravi, da je duh Schillerjev nad narodnostjo, da je Schiller priljubljen gost pri Čehih, Madjarih in Slovencih. Ta svečanost, piše oficijozni list, ne sme biti nemško-narodna demonstracija, ampak proslavljenje genija, človeškega duha, moža, ki je s svojimi deli koristil splošni izobraženosti sveta. Za nas je to pisanje oficijoznega lista zato zanimivo, ker so nas vladni listi dozdej navadno prezirali, ker so se ravno oficijozni listi po svojem enostranskem nemško-narodnem vedenju odlikovali. Ministerstvo se pomika počasi na stališče Hohenwartovo, da bi se obdržalo na krmilu. Zdej naenkrat pripoznava različne narode v Avstriji, in neče, da bi se žalili — čudna znamenja, nepričakovana za nas, ki smo bili vedno vajeni, da se je govorilo o nas, kakor o helotih, kterim se nemška nebesa nikoli ne odpró, ako se hitro, hitro ne ponemčimo, in ne pustimo „panslavističnih sanjarij“. Radi pritrdimo oficijoznemu listu, da je Schiller tudi pri nas priljubljen gost, da ga omikanci radi čitamo, in da sploh zoper nemško literaturo in vednost, in če hočete, zoper nemško kulturo, kolikor je v njej istinosti, nič nimamo, da se je nikdar nismo branili. Branimo se le vsiljevanja tujega nam jezika, in zaničevanja naše materinščine; nemška kultura nas ukljub vsemu ne mika toliko, da bi zavoljo nje popustili svoj jezik in svojo narodnost, kakor Nemci hočejo. Saj vemo, da imajo tudi Francozi, Italijani in Angleži lepe in v nekterem oziru morda še lepše literature, ko Nemci; po tistej logiki bi morali potem zaporedoma Italijani, Francozi, Angleži in Nemci postati, ali pa vse na enkrat. Mi smemo Nemce prašati: „zakaj pa vi niste postali Francozi in svojega jezika popustili, ko niste še nič literature imeli, in ko ste k Francozom, Angležem in Italijanom na posodo hodili?“ Vi ste si napravili svoje slovstvo, in mi si bomo svojega v svojem jeziku. Dokler se pri nas siloma v šolah in vradih ponemčuje, se ne moremo sprijazniti z nemško kulturo, ktera bi bila brez pritiska in sile od nas morda bolj prijazno sprejeta. Dokler Nemci ne pridejo do spoznanja, da je krivica, ako nam vsiljuje svoj jezik, tako dolgo tudi ne moremo simpatizovati s svečanostmi, kakor je bila te dni Schillerjeva na Dunaji. Göthe se je na svoje stare dni češčine učil, in ko bi Schiller še živel, in videl, da se v njegovem imenu drugi narodj zatirajo, odločno bi proti temu protestiral.

Mi pustimo Nemcem njihove pesnike, učenjake in genije, naj nam toraj še oni pusté naš lepi jezik in naše veselje in vse, kar nam je drago, potem bomo dobri sosedi, in vzeli bomo prostovoljno od Nemcev to, kar se nam bo pri njih in na njih dopadalo.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. novembra.

(G. Rothov pogreb) 14. t. m. je bil sijajen. Vdeležili so se ga vsi vradi ljubljanski z deželnim predsednikom g. Widmannom, tudi z dežele je bilo nekaj okrajnih glavarjev prišlo, vse tukajšno vojaštvo, mestni odbor, duhovščina ljubljanska z veleč. knezom in škofom, učiteljstvo raznih šol in premnogo družega občinstva, gosposkega in kmečkega, narodnega in nenarodnega, kar najbolj jasno priča, da ranjki je vžival splošno zaupanje in spoštovanje vsega občinstva brez razločka stanu ali političnega mnenja. Po naravi mirnega in vljudnega značaja bil je z vsakim človekom dober in prijazen ter je slehernemu rad pomagal, ki je pri njem pomoči iskal, če je le mogel. Zlasti hvalevredno je, da ni nikdar svoje visoke službe zlorabil, da bi bil politično propagando delal in od sebe odvisne ljudi pestil, kakor se dandanes le prepogosto godi; tudi v konstitucionalnem društvu ni bilo slišati, da bi bil g. Roth kedaj zvonec nosil, dasi je imel pred očmi jako zapeljive zglede drugih enako visokih gospodov, brez kterih pa nobena obravnava konstitucionalnega društva ni minula; in morda bi tudi pri svoji zmožnosti in marljivosti ne bil ostal samo vladni in dvorni svetovalec, če bi se mu bilo ljubilo v nemško-liberalnih zborih prazno slamo mlatiti. Pa to se je poštenemu možu gnjusilo, in glavna skrb njegovja je vselej bila točno izvrševati službena svoja opravila, potem pa v mili naravi, na lovu, ktereja je posebno ljubil, iskati potrebnega razvedrila. G. Roth je bil tedaj vzor pravega vradnika, in da bi bili vsi taki, bi od ljudi gotovo nikdar ne bilo slišati nobenih pritožeb. Naj še omenimo, da filharmonično društvo mu je pred hišo in na pokopališču zapelo milo nagrobnico. Nasledniku njegovemu pa, naj že bo kdor hoče, priporočamo, da naj posnema zgled ranjkega g. Rotha, in vžival bo pri občinstvu enako splošno zaupanje in spoštovanje.

(Mestni odbor) ima danes ob 5. uri javno sejo, v kateri se bodo med drugim obravnavali tudi nasveti narodnih odbornikov Potočnika in Regalija, 1. da se vravna in posnaži obrežje ob Ljubljani in Gradašici; 2. da se obsadi mestni prostor na gradu za starimi šancami in 3. da se za šolo in semeniščem ob Ljubljani za mesarje in morda tudi druge prodajalce sozidajo lične mesnice in prodajalnice, kakoršne so n. pr. v Slonovih ulicah.

(Hišnim posestnikom) mestni magistrat naznanja, da morajo do 7. ure, od februarija naprej pa še do 1/2 7. ure zjutraj, ob hišah svojih napraviti za dve osebi široko pot in po noči padli sneg pomesti, led odstrgati in polzka tla z žaganjem ali peskom posuti, kar se ima zgoditi, če bi bilo potrebno, tudi med dnem, kakor hitro se bode to ukazalo. Prepovedano je tudi sneg iz dvorišč ali s streh spravljati na ulice ali javne trge. Treba ga je voziti ali v vodo ali pa na kak prostor zunaj mesta.

(Porotniki) ki so bili v pondeljek pri deželni sodnji v Ljubljani izžrebani so: Karol Haman, Jožef Krisper, Herman Halbensteiner, Eduard Winter, Albert Pohl, dr. Teodor Rudež, Ivan Fabian, Viljem Rudholzer, Janez

Remšak, Karol Urbas, Anton Gvajec, Janez Murnik, Gustav Tönnies, Franc Pröckl, Eduard Hohn, Nikolaj Hoffmann, Jože Kušar, Valentin Zadnikar, dr. Valentin Zarnik — vsi iz Ljubljane; Viktor Dolenc, iz Razdrtega, Jan. Pogačnik iz Otočic, Benjamin Schuller iz Kropce, Karl grof Lanthieri iz Vipave, Janez Adamič iz spodnjega Blatnega, Jože Kepic iz Gorenje vasi, Janez Janša iz Dovjega, Peter Lenasi iz Vrhnike, Franc Hodnik iz ilir. Bistrice, Franc Kutnar iz Glinc, Matej Premrl iz Ubelskega, Jože Kobler iz Litije, Janez Krištof s Hriba, Matija Hafner iz Dorfarjev, Andrej Verbič z Vrhnike, Janez Levec iz Dola. — Namestniki: Franc Müller, Jernej Šebre, Matija Breme, Jakob Čik, Jože Reichman, Janez Kovač, Jože Kliš, Janez Frisch, Herman Hariš — vsi iz Ljubljane.

(Oskrbovanje kruha in slame) za jetnišnice na Žabjeku se bode 27. t. m. ob 9. uri dopoldne pri deželni sodnji na javni dražbi prepustilo tistemu, ki bode manj zahteval. Vloga (vadum) znaša za kruh 300 gld., za slamo pa 25 gld.

(Slovenska gledališče.) V nedeljo 19. t. m. se bode v slovesno razsvetljenem pozorišču na čast godú presvitle cesarice predstavljala prvokrat sloveča igra v 2 oddelih in 4 dejanjih „Lowoodska šlota.“ Upamo, da se bode kaj bolje napolnilo gledališče, kakor zadnjikrat.

Razne reči.

— Rojanska čitalnica napravi 19. novembra besedo s sledečim programom: 1. Jenko: „Na morju“, poje zbor. 2. Jenko: „Strunam“, poje g. Čenčur. 3. Kosovelj: „Na boj“, poje zbor. 4. Tombola. 5. Ples. Vstopnina za ude prosta, za neude 20 kr.

— Konfiscirana je bila v nedeljo 12. t. m. zopet „Politik“ zaradi podlistka in poročila o sodnijski obravnavi njenega vrednika pred porotno sodnijo dunajske. „Politike“ vsaki teden navadno konfiscirajo polovico števil.

— Hud mraz je postal v Hercegovini, kjer je zmrznilo že 37 turških vojakov in 20 konj.

— Temeljit odgovor. Metodiški „škof“ John M. Brown je nedavno v ameriškem listu „The Independent“ svaril zamorce pred nakani rimsko-katoliške cerkve. Zamorec Edvard W. Blyden, predsednik zamorske republike v Liberiji, je vsled tega v nekem spisu obširno pojasnil razmere obeh krščanskih občin (katoliške in protestantske) do zamorcev. „Misleč in izobražen zamorec, piše Blyden, tudi če je protestant, se ne more učiti zgodovine, da bi ne priznaval hvaležnosti, katero njegov rod dolžuje cerkvi katoliški. Edini krščanski zamorci, ki so se osvobodili sami, in se kot svobodne državljane tudi ohranijo, Haytičani, so katoličani. In največi zamorec, ki ga je krščanski svet dozda jemal, Toussaint l'Ouverture, je bil tudi katoličan. Rim, pravi Blyden dalje, je veliko zamorcev, moškega in ženskega spola, povzdignil med svetnike. Kakošno čast pa je protestantstvo skazalo svojim zamorcem? Že v 16. stoletju je bil nek zamorec profesor latinščine in grščine v Granadi in se je poročil z imenitno Španjolko. Njegov spominek še dandanes stoji v mestni stolnici ob Xenilu. Ktero protestantsko vseučilišče je trpelo zamorca med svojimi profesorji? Brazilijanski zgodovinarji preslavljajo zamorskega generala Henrya Diaza. In on ni bil edini, ki je v portugiški vojni dospel do časti in visoke službe. Je li kaj tacega tudi v navadi pri protestantskih narodih? In je za-

morski škof metodiške cerkve, spisatelj omenjenega svarila. g. John M. Brown morda sam zamorec? — To je eden mnogih dokazov, da edina katoliška cerkev ne pozná razločka med narodi in rodovi, ampak vse ljudi, naj bodo ktereга koli rodu, kot po božji podobi vsvarjene, z enako ljubeznijo ljubi.“

— Pristojbine pri trgovskih računih. Da se ne bo dvomilo, kako je treba koleke rabiti pri trgovskih računih, opomnimo, da v tem oziru postava od 8. sušca 1876. l. ni nič spremenila. Pristojbinski dolžnosti od taci računov se tudi odslej zadostuje na dvojni način, namreč: 1. da se kolek, kakoršnega zahteva pristojbina, že pred izdelovanjem računa prilepi na prvo stran vsake pole še nepopisanega papirja in se potem z besedami dotičnega računa tako popiše, da pride v ravnej črti na spodnji barvani krajec koleka vsaj ena vrsta pisave, a nikdar ne niti nadpis (naslov), niti izdateljev podpis (ime ali firma), ali 2. če kdo v ta namen vzame zato natisnjen, a še nič ne popisani list, tedaj naj koleke prilepi tje, kjer je prostor nalašč prazen ostal, da se nanj more kaj zapisati; in kolek naj se z besedami dotičnega računa zopet tako popiše, kakor je zgoraj povedano. Tudi se utegne kolek tako na list prilepiti, da med kolekom in med tisto vrstico, kamor se prične pisati, ne ostane nič praznega prostora za kakšno pisanje. Tedaj je pa treba, da že predno se račun piše, na kolek svoj pečat vdari tak vrad, kateri je v to postavljen. Če kdo kolek samo prekriža ali nanj vdari svoj domači pečat, ali če nanj zapiše dan, mesec in leto, ali svoje ime, s tem ne izpolni dolžnosti o kolekih, in vsi taki nepostavno porabljeni koleki ne veljajo nič. (§. 14. v ukazu 28. sušca 1854. l. v drž. zak., št. 70.) Ob enem se opomni, da za pristojbino od računov sta oba jednako odgovorna namreč tist, ki je račun pisal, in tist komur je pisan, in da pri prelomljenju zapovedi je treba plačati petdesetkrat toliko, kolikor se plača skrajšane stalne pristojbine (po 1 kr. ali po 5 kr.)

C. k. finančno vodstvo za Kranjsko. V Ljubljani, 24. vinctoka 1876. l.

Umrli so:

Od 10. do 15. nov. Marija Jerič, del., 40 l., v boln. za otriplj. pljuč. Franc Levak, ključar, 38 l., za jetiko. Pavla Majer, trg. knjigovodje o., 33/4 l., za škrlatnico. Anton Lang, maj. vdove o., 4 1/2 l., za davico. Franc Mauser, zasebnik, 49 l., za vodenico. Marija Nežič, friz. o., 6 1/2 l., za božjastjo. Ana Coparis, del. o., 5 l., v boln., za rakom. Barba Klemenčič, mest. vrad. žena, 64 l., za vtrplj. pljuč. Felicita Majer, trg. knjig. o., 2 1/2 l., za škrlatnico. Jožef Roth, dvorni svetovalec, 59 l., za vtriplj. črev. Jera Cafarin, del., 27 l., in Tomaž Weber, del., 42 l., oba v boln. za jetiko.

Eksekutivne dražbe.

(Štajarske.)

V tretjič 17. nov. Anton Žolger v Šmarji, Janez Jagodič v Kačjemdolu; 20. nov. Anton Plevnik pri sv. Vidu.

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu je ravno kar na svetlo prišel:

Mož - beseda,

izviren igraček v 6 dejanjih. Spisal Mirko Sotlan. V založbi in na prodaj pri J. Lerherja v Ljubljani. 16° str. 118. Cena 40 kr.

Dobiva se tudi: V Celji pri J. Gajgerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Gorici pri Woklatu, v Mariboru pri Edvardu Ferlicu, v Ptujju pri W. Blanke-tu. (69-1)

Dijaki, slov čitalnice in drugi naročniki, ki vzamejo ob enem najmanj deset iztisov, dobijo jih po 30 kr. pri Josipu Lendovškemu stud. phil. Graz. Attemsgasse 19.

Ker je slovenska dramatična literatura še jako revna, posebno glede izvirnih del, mislimo, da je dolžnost pravega rodoljuba, da podpira vsako tostrano početje. Vzemite toraj in pogledite.

Kapljice (duh)

za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33-21)

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniško izdelana slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turški vojski.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrović Njeguš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Alimpić, Franjo Zach, in Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić. Božo Petrović, Ilija Plamenac, in Mašo Vrbica. — Obersti (polkovniki): Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Milojko Lešjanin. — Oberstlajtnanti (podpolkovniki): Šava Grujić, Vlajković, Kosta Bučević, Gruja Mišković. — Major Paja Putnik in arhimandrit N. Dučić.

Slika ima 22 verno po fotografiji narejenih podob z grbom Srbije in Črnegore.

Sliko je litografiral A. Šubert.

Slika je 53 centimetrov visoka in 90 centimetrov široka.

Cena sliki je 1 gld. 20 kr.

Naročnina se pošilja na adresu:

(68-3)

P. Janković, Wien VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Denarji naj se pošljejo v frankiranih pismih ali po poštni nakaznici. Komur je drago, naj na listnici pové, če naj se mu pošlje proti poštnemu podvzetju (Nachnahme).

Kdor za gotov denar naroči 10 podob, dobi pedobe po 1 gld. in frankirano po pošti.

Cena tej veliki in umetniško izdelani podobi je tako majhna, da si jo vsak lahko naroči.

Brez te slike naj nihče ne bo, ki se zanima za srbsko in črnogorsko vojsko z državo turško.